

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

25 юни 2015 година *

„Преюдициално запитване — Директиви 94/19/ЕО и 97/9/ЕО — Схеми за гарантиране на депозитите и обезщетяване на инвеститорите — Спестовни и инвестиционни инструменти — Финансов инструмент по смисъла на Директива 2004/39/ЕО — Изключване от режима на гарантиране — Директен ефект — Условия, за да се ползват лицата от предвиденото от Директива 97/9/ЕО“

По дело C-671/13

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Литва) с акт от 16 декември 2013 г., постъпил в Съда на 17 декември 2013 г., в рамките на производствата по дела

„Indėlių ir investicijų draudimas“ VĮ,

Virgilijus Vidutis Nemaniūnas,

в присъствието на:

Vitoldas Guliavičius,

bankas „Snoras“ AB, в ликвидация,

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: R. Silva de Lapuerta, председател на състава, K. Lenaerts, заместник-председател на Съда, изпълняващ функциите на съдия от втори състав, J.-C. Bonichot, Ал. Арабаджиев и J. L. da Cruz Vilaça (докладчик), съдии,

генерален адвокат: P. Cruz Villalón,

секретар: M. Aleksejev, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 20 ноември 2014 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за „Indėlių ir investicijų draudimas“ VĮ, от A. Mažintienė, подпомагана от V. Drizga и A. Šekštelo, advokatai,

— за г-н Guliavičius, от G. Subačiūtė и A. Milinis, advokatai,

* Език на производството: литовски.

- за bankas „Snoras“ AB, в ликвидация, от K. Švirinas и I. Dargužas, advokatai,
- за литовското правителство, от V. Kazlauskaitė-Švenčionienė и D. Kriaučiūnas, в качеството на представители,
- за Европейската комисия, от K.-P. Wojcik и A. Steiblytė, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 26 февруари 2015 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 1, точка 1, член 3, параграф 1 и член 7, параграфи 1 и 2 от Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994 година относно схемите за гарантиране на депозити (ОВ L 135, стр. 5; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 2, стр. 163), изменена с Директива 2009/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009 г. (ОВ L 68, стр. 3, наричана по-нататък „Директива 94/19“), на точка 12 от приложение I към Директива 94/19, както и на член 2, параграфи 2 и 3 и член 4, параграфи 1 и 2 от Директива 97/9/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 3 март 1997 година относно схемите за обезщетение на инвеститорите (ОВ L 84, стр. 22; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 2, стр. 222).
- 2 Запитването е отправено в рамките на производства, образувани по жалби на „Indėlių ir investicijų draudimas“ VI (наричано по-нататък „IID“) и г-н Nėmaniūnas, подадени по дела с предмет действителността на договор за придобиване на депозитен сертификат и на няколко договора за записване на облигации.

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 Член 20, параграф 1 от Директива 86/635/ЕИО на Съвета от 8 декември 1986 година относно годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети на банки и други финансови институции (ОВ L 372, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 1, стр. 156) предвижда следното във връзка позиция 3, отнасяща се до пасивите, които се доказват със сертификати:

„Тази позиция включва както дългови ценни книжа, така и задължения, за които са издадени търгуеми сертификати и по-специално разписки по депозити, „bons de caisse“, както и задължения, произтичащи от собствени акцепти и записи на заповед“.

- 4 Шестнадесето и осемнадесето съображение от Директива 94/19 гласят:

„[...] минималното гаранционно ниво, предписано в настоящата директива, не трябва да оставя твърде голяма част от депозитите без защита, в интерес както на защитата на потребителите, така и на стабилността на финансовата система; [...]

[...]

[...] държава членка трябва да е в състояние да изключва определени категории специално изброени депозити или вложители, ако не смята че те се нуждаят от специална защита, от гаранциите, предлагани от схемите за гарантиране на депозити“.

- 5 Член 1, точка 1 от тази директива е следният:

„По смисъла на настоящата директива:

- 1) „депозит“ означава всяко кредитно салдо, което се получава в резултат на средства, оставени по сметка или от временни положения, произтичащи от обичайни банкови сделки, и което дадена кредитна институция трябва да изплати, съгласно приложимите правни и договорни условия, както и всеки дълг, доказан чрез сертификат, издаден от кредитна институция.

[...]“.

- 6 Член 3, параграф 1 от същата директива предвижда:

„Всяка държава членка осигурява в рамките на нейната територия да бъдат въведени и официално признати една или повече схеми за гарантиране на депозити. С изключение на обстоятелствата, предвидени във втората алинея и в параграф 4, никоя кредитна институция, оторизирана в тази държава членка, съгласно член 3 на Директива 77/780/ЕИО не може да приема депозити, ако не участва в такава схема.

[...]“.

- 7 Член 7, параграфи 1 и 2 от Директива 94/19 гласи:

„1. Държавите членки осигуряват гарантиран размер на съвкупните депозити на всеки вложител не по-малък от 50 000 EUR, в случай че депозитите са неналични.

[...]

2. Държавите членки могат да предвидят определени вложители или депозити да бъдат изключени от гаранция или да бъдат гарантирани на по-ниско ниво. Тези изключения са изброени в приложение I“.

- 8 Точка 12 от приложение I към посочената директива, озаглавено „Списък на изключенията, посочени в член 7, параграф 2“, гласи:

„Дългови ценни книжа, издадени от същата институция, и задължения, възникнали от акцепти и записи на заповед“.

- 9 Съображение 9 от Директива 97/9 предвижда:

„като имат предвид, че определението за „инвестиционно предприятие“ обхваща кредитните институции, които имат разрешение да предоставят инвестиционни услуги; като имат предвид, че всяка такава кредитна институция трябва също да бъде задължена да участва в схема за обезщетение на инвеститорите, обхващаща инвестиционните ѝ операции; като имат предвид, че от друга страна не е необходимо да се изисква от такава кредитна институция да членува в две отделни схеми, когато една схема отговаря едновременно на условията на настоящата директива и тези на Директива 94/19/ЕО [...]; като имат предвид, че от друга страна за инвестиционните предприятия, които са кредитни институции, в някои случаи може да се окаже трудно да бъдат разграничени влоговете, попадащи в приложното поле на Директива 94/19/ЕО, и паричните

средства, държани във връзка с инвестиционната дейност; като имат предвид, че държавите членки следва да имат възможността да определят коя от двете директиви е приложима към такива вземания“.

- 10 Член 1, точка 3 от Директива 97/9 предвижда, че за „инструменти“ за целите на Директивата трябва да се считат инструментите, изброени в раздел Б на приложението към Директива 93/22/ЕИО на Съвета от 10 май 1993 година относно инвестиционните услуги в областта на ценните книжа (ОВ L 141, стр. 27; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 7, стр. 3).
- 11 Член 1, точка 4 от Директива 97/9 определя „инвеститора“ като „всяко лице, което е поверило парични средства или инструменти на инвестиционно предприятие във връзка с инвестиционна дейност“.
- 12 Член 2, параграфи 2 и 3 от посочената директива предвижда:

„2. Схемата осигурява покритие на инвеститорите в съответствие с разпоредбите на член 4 когато:

— компетентните органи са определили, че по тяхна преценка инвестиционно предприятие към дадения момент и по причини, свързани пряко с финансовото му състояние, не изглежда в състояние да изпълнява задълженията си, произтичащи от вземанията на инвеститорите, и че в скоро време няма перспектива да бъде в състояние да направи това;

или

— съдебен орган е постановил временно отнемане на възможността на инвеститорите да предявяват вземанията си срещу предприятието, по причини, свързани пряко с финансовото състояние на инвестиционното предприятие,

в зависимост от това, кое от двете събития настъпи по-рано.

Осигурява се покритие на вземанията, възникнали в резултат на неспособността на инвестиционното предприятие:

— да възстанови паричните средства, които дължи или които са собственост на инвеститорите и които държи от тяхно име във връзка с инвестиционната дейност;

или

— да върне на инвеститорите инструменти, които са тяхна собственост и които държи, администрира или управлява от тяхно име във връзка с инвестиционната дейност,

в съответствие с приложимите правни и договорни условия.

3. Всяко вземане по параграф 2 към кредитна институция, която в дадена държава членка би била предмет както на настоящата директива, така и на Директива 94/19/ЕО, се насочва от държавата членка към схема съгласно едната или другата от тези директиви, както държавата членка счита за целесъобразно. Едно вземане не може да бъде предмет на повече от едно обезщетение по двете директиви“.

13 Член 4, параграфи 1 и 2 от Директива 97/9 гласи:

„1. Държавите членки осигуряват, че схемите осигуряват покритие в размер, не по-малък от 20 000 [EUR] на инвеститор по отношение на вземанията съгласно член 2, параграф 2.

До 31 декември 1999 г. държавите членки, в които към датата на приемане на директивата покритието е в размер, по-малък от 20 000 [EUR], могат да запазят това по-ниско ниво, при условие че не е по-малко от 15 000 [EUR]. Тази възможност имат и държавите членки, за които се прилагат преходните разпоредби на втората алинея на параграф 7, член 1 от Директива 94/19/ЕО.

2. Държава членка може да предвиди някои инвеститори да бъдат изключени от покритието на схемите или да им бъде осигурено покритие в по-малък размер. Инвеститорите, които могат да бъдат изключвани, са изброени в приложение I“.

14 Раздел В от приложение I към Директива 2004/39/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 година относно пазарите на финансови инструменти, за изменение на Директиви 85/611/ЕИО и 93/6/ЕИО на Съвета и Директива 2000/12/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 93/22/ЕИО на Съвета (ОВ L 145, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 8, стр. 247) съдържа списък на финансовите инструменти, за които се отнася Директивата. В точка 2 от този списък са включени инструментите на паричния пазар като част от понятието „финансови инструменти“.

15 Член 4, параграф 1, точка 19 от Директива 2004/39 дава следното определение за инструментите на паричния пазар:

„инструменти на паричния пазар“ означава тези класове инструменти, които обичайно се търгуват на паричния пазар, такива като държавни облигации, сертификати за депозит и търговски документи, с изключение на платежни инструменти“.

Литовското право

16 Член 2, параграф 3 от Закон № IX-975 от 20 юни 2002 г. за гарантиране на депозитите и на задълженията към инвеститорите (Žin., 2002, n° 65-2635, наричан по-нататък „Закон за гарантиране на депозитите“), който транспонира Директиви 94/19 и 97/9 в правото на Република Литва, гласи:

„Вложител“ е физическо или юридическо лице, което притежава депозит в банка, клон на банка или кооперативна банка, с изключение на лицата, чиито депозити не могат да бъдат гарантирани по силата на този закон. [...]“.

17 Член 3, параграфи 1, 2 и 4 от Закона за гарантиране на депозитите гласи:

„1. Гарантират се депозитите на вложители в литаси или друга валута: щатски долари, евро или национални валути (наричани по-нататък „валутите“) на държавите — членки на Европейския съюз, и държавите — членки на Европейското икономическо пространство [...].

2. Гарантират се задълженията към инвеститорите за връщане на ценни книжа (независимо в каква валута са издадени) или на парични средства в литаси или друга валута.

[...]

4. Не се гарантират дълговите ценни книжа (депозитните сертификати), издадени от самото застраховано лице, пасивите, произтичащи от менителни ефекти, акцептирани от посоченото застраховано лице, и от записи на заповед, както и ипотечни облигации, издадени съгласно литовския Закон за ипотечните облигации и ипотечните кредити [...].“

18 Член 9, параграф 1 от Закона за гарантиране на депозитите гласи следното:

„За вложителя правото на гаранционно обезщетение възниква в деня на настъпване на застрахователното събитие. За инвеститора правото на гаранционно обезщетение възниква в деня на настъпване на застрахователното събитие единствено в случай че застрахованото лице е прехвърлило или използвало ценните книжа и/или паричните средства на инвеститора без негово съгласие. При изчисляване на гаранционното обезщетение, дължимо на инвеститорите за неизпълнените задължения към тях, се вземат предвид само ценните книжа и паричните средства на инвеститора, които застрахованото лице не е в състояние да му върне“.

Споровете по главните производства и преюдициалните въпроси

- 19 На 17 януари 2011 г. г-н Gulavičius сключва с bankas „Snoras“ AB (наричано по-нататък „Snoras“) договор за придобиване на индексирани спрямо инфлацията депозитни сертификати.
- 20 На 9 март, 14 юли, 26 септември и 6 октомври 2011 г. г-н Nemaniūnas сключва със Snoras договори за записване на облигации.
- 21 С решение на литовското правителство от 16 ноември 2011 г. дейността на Snoras е преустановена. На 24 ноември 2011 г. Централната банка на Литва сезира съда с искане за откриване на производство по несъстоятелност за Snoras.
- 22 Г-н Gulavičius и г-н Nemaniūnas предявяват иски за установяване на нищожността на договорите, които са сключили със Snoras, като основното им твърдение е, че тази банка им е предоставила заблуждаваща и неизчерпателна информация, от една страна, за прилагането на гаранцията по отношение на закупените инструменти, и от друга страна, за финансовото си състояние.
- 23 С определение от 6 май 2013 г. Vilniaus apygardos teismas отхвърля иска на г-н Gulavičius. С определение от 29 юли 2013 г. Lietuvos apeliacinis teismas уважава неговата въззивна жалба срещу това определение на първата инстанция, отменя го и обявява за нищожен сключения от жалбоподателя договор за придобиване на депозитен сертификат.
- 24 IID е публично предприятие с ограничена отговорност, чиято задача е да гарантира депозитите и инвестициите на инвеститорите в случай на неплатежоспособност на финансовите институции. Това предприятие подава пред запитващата юрисдикция касационна жалба в производството, започнало по иск на г-н Gulavičius, като моли да се отмени определението на Lietuvos apeliacinis teismas от 29 юли 2013 г.
- 25 С определение от 7 декември 2012 г. Vilniaus apygardos teismas отхвърля иска на г-н Nemaniūnas. Той обжалва това определение пред Lietuvos apeliacinis teismas, който потвърждава определението на първата инстанция. Г-н Nemaniūnas подава пред запитващата юрисдикция касационна жалба за отмяна на решението на апелативната инстанция.
- 26 Lietuvos Aukščiausiasis Teismas счита, че споровете, с които е сезиран, трябва да бъдат решени при съобразяване на правната уредба на Съюза относно защитата на г-н Gulavičius и г-н Nemaniūna като вложители или като инвеститори.

- 27 В това отношение запитващата юрисдикция първо си задава въпроса от каква защита се ползва депозитният сертификат, закупен от г-н Gulavičius. Всъщност, от една страна, тя отбелязва, че с член 3, параграф 4 от Закона за гарантиране на депозитите Република Литва е избрала да се ползва от изключението по член 7, параграф 2 от Директива 94/19 и точка 12 от приложение I към нея, като изключи от режима на гарантиране, предвиден в тази директива, ценните книжа като депозитния сертификат, разглеждан в главното производство. От друга страна, тя се пита дали такова изключение може да се приложи единствено по отношение на дългови ценни книжа, издадени от кредитна институция, които в конкретния случай притежават основните характеристики на финансов инструмент по смисъла на Директиви 97/9 и 2004/39.
- 28 Второ, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas си задава въпроса дали разглежданите директиви са транспонирани правилно. Всъщност той по същество посочва, че с препратките към Директива 94/19, съдържащи се в съображение 9 и в член 2, параграф 3 от Директива 97/9, законодателят на Съюза е създал схема, според която титулярите на инструменти като разглежданите в главните производства депозитни сертификати и облигации трябва задължително да се ползват от защита по една от двете директиви. Същевременно с член 3, параграф 4 от Закона за гарантиране на депозитите литовското право общо изключва от схемата за гарантиране всички дългови ценни книжа, тоест и депозитните сертификати и облигациите, без да предвижда алтернативни способи за защита. Такова общо изключване обаче оставя незащитени титулярите на ценни книжа като разглежданите в главните производства.
- 29 Трето, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas изпитва съмнения относно правилното транспониране на Директива 97/9, доколкото член 9, параграф 1 от Закона за гарантиране на депозитите установява условие за ползване на гаранцията по тази разпоредба, което е допълнително спрямо предвидените от Директивата условия, а именно че инвеститорът има право на гаранционно обезщетение само в случай че застрахованото лице е прехвърлило или използвало ценните книжа и/или паричните средства на инвеститора без негово съгласие.
- 30 При тези обстоятелства Lietuvos Aukščiausiasis Teismas решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Следва ли разпоредбите на член 7, параграф 2 от Директива 94/19 и на точка 12 от приложение I към нея, разглеждани във връзка една с друга, да се разбират и тълкуват в смисъл, че когато държава членка изключи от режима на гарантиране вложителите в кредитна институция, притежаващи издадени от същата институция дългови ценни книжа (депозитни сертификати), това изключение е приложимо единствено в случаите, в които депозитните сертификати разкриват (притежават) всички характеристики на финансов инструмент по смисъла на Директива 2004/39 (също и предвид други актове на Съюза, като например Регламент № 25/2009 на Европейската централна банка), включително възможността да бъдат търгувани на вторичния пазар?
- 2) Ако съответната държава членка избере да транспонира Директиви 94/19 и 97/9 в националното си право така, че схемите за защита на вложителите и на инвеститорите да са уредени в един и същ законодателен акт (един и същ закон), следва ли разпоредбите на член 7, параграф 2 от Директива 94/19 и на точка 12 от приложение I към нея, разглеждани във връзка една с друга, както и разпоредбите на член 2, параграф 2 от Директива 97/9, с оглед на член 2, параграф 3 от Директива 97/9, да се разбират и тълкуват в смисъл, че титулярите на депозитни сертификати и на облигации не могат да не бъдат обхванати от нито една от схемите за защита (гарантиране) за целите на посочените директиви?

- 3) С оглед на факта, че съгласно националната правна уредба нито една от възможните схеми за защита, предвидени в Директиви 94/19 и 97/9, не е приложима спрямо титулярите на депозитни сертификати и на облигации, издадени от кредитна институция:
- а) разпоредбите на член 3, параграф 1, член 7, параграф 1 (изменен с Директива 2009/14) и член 10, параграф 1 от Директива 94/19, разглеждани във връзка една с друга, както и разпоредбите на член 1, параграф 1 от същата директива, в който се дава определение на понятието „депозит“, в достатъчна степен ли са ясни, точни, безусловни и пораждащи субективни права, за да могат частноправните субекти да се позовават на тях пред националните съдилища в подкрепа на претенциите си за обезщетение от създадения от държавата [членка] и отговарящ за изплащането на такива обезщетения гаранционен орган;
 - б) член 2, параграф 2 и член 4, параграф 1 от Директива 97/9 в достатъчна степен ли са ясни, точни, безусловни и пораждащи субективни права, за да могат частноправните субекти да се позовават на тях пред националните съдилища в подкрепа на претенциите си за обезщетение срещу създадения от държавата [членка] и отговарящ за изплащането на такива обезщетения гаранционен орган?
 - в) при утвърдителен отговор на посочените по-горе (в букви а) и б) въпроси, коя от двете възможни схеми за защита следва да избере да приложи националният съд, когато се произнася по спор между частноправен субект и кредитна институция, в който е встъпил създаденият от държавата [членка] гаранционен орган, отговарящ за управлението на схемите за защита на вложителите и на инвеститорите?
- 4) Следва ли разпоредбите на член 2, параграф 2 и член 4, параграф 2 от Директива 97/9 (във връзка с приложение I към посочената директива) да се разбират и тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, съгласно която схемата за обезщетяване на инвеститорите не е приложима спрямо онези от тях, които притежават дългови ценни книжа, издадени от кредитна институция, поради вида на финансовите инструменти (дългови ценни книжа) и предвид факта, че застрахованото лице (кредитната институция) не е прехвърлила, нито използвала паричните средства или ценните книжа на инвеститорите без тяхно съгласие? Фактът, че емитентът — кредитната институция, издала дълговите ценни книжа — е същевременно и попечител на тези финансови инструменти (посредник) и че инвестираните парични средства не са отделени от останалите средства, с които разполага кредитната институция, от значение ли е за тълкуването на посочените по-горе разпоредби от Директива 97/9 с оглед на защитата на инвеститорите?“.

- 31 С определение на председателя на Съда Indēliju ir investiciju draudimas et Nemaniūnas (C-671/13, EU:C:2014:225) е отхвърлено искането на запитващата юрисдикция за разглеждане на преюдициалното запитване по реда на бързото производство, предвидено в член 105 от Процедурния правилник на Съда.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

- 32 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество пита дали член 7, параграф 2 от Директива 94/19 и точка 12 от приложение I към тази директива трябва да се тълкуват в смисъл, че когато изключват издадени от кредитна институция депозитни сертификати от

предвидения от тази директива режим на гарантиране, държавите членки могат да предвидят, че се изключват само сертификатите, които разкриват всички характеристики на финансов инструмент по смисъла на Директива 2004/39.

- 33 В това отношение още от самото начало следва да се посочи, че нито член 7, параграф 2 от Директива 94/19, нито точка 12 от приложение I към нея предвиждат, че за да бъдат изключени от режима на гарантиране на депозитите, съответните инструменти трябва да разкриват всички характеристики на финансов инструмент по смисъла на Директива 2004/39.
- 34 Същевременно, с оглед на изискванията на Директива 94/19, е важно изключените от държавите членки инструменти да спадат към тези, за които се прилага Директива 94/19.
- 35 Съгласно член 1, точка 1 от Директива 94/19 определението на понятието „депозит“ за целите на тази директива обхваща, от една страна, всяко „кредитно салдо, което се получава в резултат на средства, оставени по сметка или от временни положения, произтичащи от обичайни банкови сделки“, и от друга страна, „всеки дълг, доказан чрез сертификат, издаден от кредитна институция“.
- 36 Така от текста на тази разпоредба следва, че понятието „депозит“ за целите на Директива 94/19 не е дефинирано чрез препращане към характеристиките на финансов инструмент по смисъла на Директива 2004/39. От посочената разпоредба също така следва, че характерно за втория вид депозити е, че се доказват с ценна книга, която може да бъде прехвърляна, което позволява включването в обращение на материализираното в нея вземане.
- 37 Последната констатация се потвърждава от анализа на предложението на Комисията за Директива 94/19 (Com (92) 188 окончателен от 4 юни 1992, ОВ C 163, стр. 6.), член 1 от което изрично се позовава на „вземания, доказани с прехвърлими ценни книжа“. В това отношение следва също така да се отбележи, че член 20 от Директива 86/635, към който препраща предложението за Директива 94/19, уточнява, че пасивите, които се доказват със сертификати, обхващат „както дългови ценни книжа, така и задължения, за които са издадени търгуеми сертификати и по-специално разписки по депозити“.
- 38 Следователно разпоредбите на член 7, параграф 2 от Директива 94/19 и на точка 12 от приложение I към нея, разглеждани във връзка една с друга, допускат национална правна уредба като член 3, параграф 4 от Закона за гарантиране на депозитите, която изключва от режима на гарантиране на депозитите „дълговите ценни книжа (депозитните сертификати), издадени от самото застраховано лице“, стига тези ценни книжа да са прехвърлими.
- 39 Запитващата юрисдикция трябва да провери дали в конкретния случай притежаваният от г-н Gulavičius депозитен сертификат притежава такава характеристика.
- 40 Като се има предвид гореизложеното, на първия въпрос следва да се отговори, че член 7, параграф 2 от Директива 94/19 и точка 12 от приложение I към нея трябва да се тълкуват в смисъл, че държавите членки могат да изключат от режима на гарантиране, предвиден от тази директива, депозитните сертификати, издадени от кредитна институция, ако тези сертификати са прехвърлими ценни книжа — което следва да се провери от запитващия съд — без да е необходимо да се уверят, че тези сертификати разкриват всички характеристики на финансов инструмент по смисъла на Директива 2004/39.

По втория въпрос

- 41 С втория си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали Директиви 94/19 и 97/9 трябва да се тълкуват в смисъл, че е възможно дългови ценни книжа, издадени от кредитна институция, и по-специално депозитни сертификати и облигации, да не бъдат обхванати от нито една от схемите за гарантиране, предвидени от тези директиви.
- 42 Вторият въпрос се основава на хипотезата, че по волята на литовския законодател разглежданите в главните производства депозитни сертификати са изключени от предвидената от Директива 94/19 схема за гарантиране на основание точка 12 от приложение I към тази директива. Целта на запитващата юрисдикция е да установи дали в тази хипотеза не противоречи на правото на Съюза национална правна уредба, която като литовската транспонира заедно Директиви 94/19 и 97/9, да изключи общо такива сертификати от схемите за гарантиране, предвидени от всяка от тези директиви, и по този начин да остави техните титуляри без каквато и да било защита.
- 43 В това отношение следва да се отбележи, че като се имат предвид определенията на понятията „депозит“ и „инструменти“, съдържащи се съответно в Директиви 94/19 и 97/9, една и съща дългова книга може, както следва от преюдициалното запитване, да се обхваща едновременно от двете понятия и следователно да попада в приложното поле на двете директиви.
- 44 При това положение е важно да се отбележи, че условията, на които трябва да отговарят схемите за гарантиране по двете директиви, и по-специално условията за изключване, са различни. Всъщност, докато член 7, параграф 2 от Директива 94/19 и приложение I към нея предвиждат изключения, основани било на вида вложители, било на вида депозити, член 4, параграф 2 от Директива 97/9 предвижда изключения единствено според видовете инвеститори.
- 45 При тези обстоятелства, макар да е вярно, че правото на Съюза допуска държава членка да избере да транспонира Директиви 94/19 и 97/9 с един и същи законодателен акт, все пак, както се подчертава в съображение 9 от Директива 97/9, установеният с този акт режим трябва да отговаря едновременно на условията на двете директиви.
- 46 Следователно, когато, както в случаите по главните производства, националният законодател се е възползвал от предоставената с точка 12 от приложение I към Директива 94/19 възможност, да изключи разглеждания вид вземания от приложното поле на предвидената от тази директива схема за гарантиране, обстоятелството, че този законодател е транспонирал посочената директива и Директива 97/9 с един и същи законодателен акт, не може да води до изключване на този вид вземания и от схемата за защита, предвидена от Директива 97/9, ако не са налице условията по член 4, параграф 2 от последната.
- 47 Предвид гореизложеното на втория въпрос следва да се отговори, че Директиви 94/19 и 97/9 трябва да се тълкуват в смисъл, че когато вземания към кредитна институция може да бъдат определени едновременно като „депозити“ по смисъла на Директива 94/19 и като „инструменти“ по смисъла на Директива 97/9, но националният законодател се е възползвал от предоставената с точка 12 от приложение I към Директива 94/19 възможност да изключи тези вземания от предвидената от последната директива схема за защита, това изключване не може да води до изключване на вземанията и от схемата за защита, предвидена от Директива 97/9, ако не са налице условията по член 4, параграф 2 от последната.

По четвъртия въпрос

- 48 С четвъртия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали член 2, параграф 2 и член 4, параграф 2 от Директива 97/9 трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба като разглежданата в главните производства, според която схемата за обезщетяване, предвидена от тази директива, може да се ползва само ако съответната кредитна институция е прехвърлила или използвала въпросните парични средства или ценни книжа без съгласието на инвеститора.
- 49 Що се отнася до условието по член 9, параграф 1 от Закона за гарантиране на депозитите, от анализа на Директива 97/9 следва, че за да могат да се ползват от установения от Директивата режим на гарантиране, вземанията на инвеститорите трябва да отговарят на условията, установени в член 2, параграф 2 от тази директива. Освен това приложение I към посочената директива съдържа списък на инвеститорите, които в съответствие с член 4, параграф 2 от същата директива може да бъдат изключени от покритието на схемата или да получат покритие в по-малък размер.
- 50 От акта за преюдициално запитване обаче следва, че титулярите на облигации, издадени от кредитна институция, могат да се ползват от предвидения от Директива 97/9 режим на гарантиране само ако е изпълнено условието за липса на съгласие, предвидено в член 9, параграф 1 от Закона за гарантиране на депозитите.
- 51 В това отношение следва да се отбележи, че Директива 97/9 изобщо не поставя такова условие, за да могат инвеститорите да се ползват от предвидената от нея схема за защита. Освен това инвеститорите — титуляри на такива инструменти, като г-н Nėmaniūnas в случая, разглеждан в едно от главните производства, не са посочени сред инвеститорите, които могат да бъдат изключени от тази схема съгласно приложение I към Директива 97/9.
- 52 Като се има предвид изложеното, на четвъртия въпрос следва да се отговори, че член 2, параграф 2 и член 4, параграф 2 от Директива 97/9 трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба като разглежданата в главните производства, според която схемата за обезщетяване, предвидена от тази директива, може да се ползва само ако съответната кредитна институция е прехвърлила или използвала въпросните парични средства или ценни книжа без съгласието на инвеститора.

По третия въпрос

- 53 С третия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали Директиви 94/19 и 97/9 трябва да се тълкуват в смисъл, че тя е длъжна да не приложи национална правна уредба, която евентуално незаконосъобразно изключва титулярите на определени дългови ценни книжа от установените от тези директиви схеми на гарантиране, като по-специално предвижда, че инвеститорите могат да ползват схемата за обезщетяване само ако съответната кредитна институция е прехвърлила или използвала въпросните парични средства или ценни книжа без съгласието на инвеститора.
- 54 Доколкото, както беше установено в точка 40 от настоящото решение, литовският законодател законосъобразно е изключил прехвърлимите дългови ценни книжа от предвидения от Директива 94/19 режим на гарантиране, третият въпрос трябва да се разглежда като отнасящ се единствено до Директива 97/9.

- 55 Както следва от точка 52 от настоящото решение, трябва да се счита за несъвместима с член 2, параграф 2 и член 4, параграф 2 от Директива 97/9 национална правна уредба като разглежданата в главните производства, според която схемата за обезщетяване, предвидена от тази директива, може да се ползва само ако съответната кредитна институция е прехвърлила или използвала въпросните парични средства или ценни книжа без съгласието на инвеститора.
- 56 В това отношение според постоянната съдебна практика при прилагането на националното право националната юрисдикция, която трябва да го тълкува, е длъжна да прави това, доколкото е възможно, в светлината на текста и целта на Директивата, за да постигне търсеният от нея резултат и така да се съобрази с член 288, трета алинея ДФЕС (решение *Marleasing*, C-106/89, EU:C:1990:395, т. 8).
- 57 При положение че не е възможно тълкуване в съответствие с текста и целта на Директивата, следва да се подчертае, че във всички случаи, когато от гледна точка на съдържанието си разпоредбите на директива са безусловни и достатъчно точни, частноправните субекти могат да се позовават на тях пред националните юрисдикции срещу държавата членка, ако тя не е транспонирали в срок директивата в националното право или ако я е транспонирали неправилно (решение *Dominguez*, C-282/10, EU:C:2012:33, т. 33).
- 58 В случая, както отбелязва генералният адвокат в точка 86 от заключението си, разпоредбите на Директива 97/9, с които се определят хипотезите на защита, сами по себе си са достатъчно ясни, точни и безусловни, за да може частноправните субекти пряко да се позовават на тях.
- 59 Освен това следва да се напомни, че организация, на която независимо от правната форма е възложено предоставянето на услуги в обществен интерес по силата на акт на публичен орган и под неговия надзор и която за целта разполага с изключителни правомощия в сравнение с тези, които произтичат от правните норми, приложими към отношенията между частни лица, спада към правните субекти, на които могат да бъдат противопоставени разпоредбите на директива с директен ефект (решение *Dominguez*, C-282/10, EU:C:2012:33, т. 39). Запитващата юрисдикция трябва да прецени дали IID, чиято задача, както е установено, е да гарантира депозитите и инвестициите на инвеститорите в случай на неплатежоспособност на финансовите институции, отговаря на тези условия.
- 60 Ако това е така и след като разпоредбите на Директива 97/9, с които се определят хипотезите на защита, отговарят на необходимите условия, за да произведат директен ефект, националната юрисдикция трябва да откаже да приложи всяка национална разпоредба, която им противоречи, и следователно при определяне на рамките на инвестициите, за които се прилага предвидената от Директивата схема на защита, да не приложи условието за използване на средствата без съгласието на инвеститора.
- 61 Ето защо на третия въпрос следва да се отговори, че Директива 97/9 трябва да се тълкува в смисъл, че ако счита, че в главните производства тази директива се изтъква срещу организация, която отговаря на необходимите условия, за да ѝ бъдат противопоставени разпоредбите на посочената директива, запитващата юрисдикция е длъжна да не приложи национална правна уредба като разглежданата в главните производства, според която предвидената от същата директива схема за обезщетяване може да се ползва само ако съответната кредитна институция е прехвърлила или използвала въпросните парични средства или ценни книжа без съгласието на инвеститора.

По съдебните разноси

- 62 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноси. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

- 1) Член 7, параграф 2 от Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994 година относно схемите за гарантиране на депозити, изменена с Директива 2009/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009 г., и точка 12 от приложение I към нея трябва да се тълкуват в смисъл, че държавите членки могат да изключат от режима на гарантиране, предвиден от тази директива, депозитните сертификати, издадени от кредитна институция, ако тези сертификати са прехвърлими ценни книжа — което следва да се провери от запитващия съд — без да е необходимо да се уверят, че тези сертификати разкриват всички характеристики на финансов инструмент по смисъла на Директива 2004/39/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 година относно пазарите на финансови инструменти, за изменение на Директиви 85/611/ЕИО и 93/6/ЕИО на Съвета и Директива 2000/12/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 93/22/ЕИО на Съвета.
- 2) Директива 94/19, изменена с Директива 2009/14, и Директива 97/9/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 3 март 1997 година относно схемите за обезщетение на инвеститорите трябва да се тълкуват в смисъл, че когато вземания към кредитна институция може да бъдат определени едновременно като „депозити“ по смисъла на тази Директива 94/19 и като „инструменти“ по смисъла на Директива 97/9, но националният законодател се е възползвал от предоставената с точка 12 от приложение I към посочената Директива 94/19 възможност да изключи тези вземания от предвидената от последната директива схема за защита, това изключване не може да води до изключване на вземанията и от схемата за защита, предвидена от Директива 97/9, ако не са налице условията по член 4, параграф 2 от последната.
- 3) Член 2, параграф 2 и член 4, параграф 2 от Директива 97/9 трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба като разглежданата в главните производства, според която схемата за обезщетяване, предвидена от тази директива, може да се ползва само ако съответната кредитна институция е прехвърлила или използвала съответните парични средства или ценни книжа без съгласието на инвеститора.
- 4) Директива 97/9 трябва да се тълкува в смисъл, че ако счита, че в главните производства тази директива се изтъква срещу организация, която отговаря на необходимите условия, за да ѝ бъдат противопоставими разпоредбите на посочената директива, запитващата юрисдикция е длъжна да не приложи национална правна уредба като разглежданата в главните производства, според която предвидената от същата директива схема за обезщетяване може да се ползва само ако съответната кредитна институция е прехвърлила или използвала въпросните парични средства или ценни книжа без съгласието на инвеститора.

Подписи